

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

De Officio Ordinarii. Titvlvs XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Idem.

Collatio beneficii per legatum a sede Apostolica i-

DE OFFICIO ORDE-

narii.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

Archiepiscopus non potest sibi conferre officiales in diocesi sub-

Romana ecclesia: & infra. Prohibemus quoque, ne Rhemenfis Archiepiscopus dioecel. suffraganeorum suorum foraneos officiales constituat: quas, cum metropolitans, ne suorum suffraganeorum ingrediantur dioecel. ut in eis auctoritate propria iudicent, disponant, aliquidve aliud agant canonice prohibeat instituta, nequaquam hoc possunt in illis per alios exercere. Nec pro eo, quod causas per appellationem delectas ad ipsos, possunt in suffraganeorum suorum dioecel. delegare: Similiter licet eis tales officiales instituant in eisdem, qui eorum vice (cum appellatur ad ipsos) citationes, vel inhibitiones faciant, seu competant in hac parte rebelles. Quis in causis per appellationem delectis ad ipsos, iam jurisdictionem exercere non possunt: propter quod licet possunt super illis committere vires suas. Non sic autem in aliis b, in quibus nondum existit appellatum, & idcirco non debent aliquos constituere pro citationibus in futuris causis appellationum, & inhibitionibus faciendis: nisi illius Rhemenfis ecclesia, circa talium officialium institutionem de consuetudine obtineat specialia. A quibus etiam si de consuetudine huiusmodi possunt in Rhemenfi provincia constitui: inhibitiones tamen ne procedatur in causis prius, quam ad Rhemensem curiam appellatur, fieri penitus inhibemus.

Idem. Archiepiscopus de facti potest haberi, officialis eius suffraganeorum constituere, suspendere, aut interdicare non potest, propter illius (suntus dixerit officii) Episcopatu reverentiam, h. d. in forma, non. And.

Officiales autem Rhemenfis Archiepiscopi (quamdiu in sua provincia vel circa illam existerit) in suffraganeos interdicti, suspensionis, vel excommunicationis proferre sententias non attendent. Et hoc idem ab officialibus aliorum Metropolitanorum circa ipsorum suffraganeos, quibus ob reverentiam Pontificalis officii deferri volumus in hac parte) precipimus observari.

CAP. II.

Canonici, qui a divinis cessare possunt consuetudine vel alio iure, si sine voto, causas sua essentia exprimentes in instrumentis, vel patentes interius seu vel alio autentico sigillo manibus, & sigillis illud vel illas, contra quem essent. Hoc pratermissis, ut supra illa causa non innovata legitima; quaequid medio tempore propter ad ecclesiam restituatur: & quae perire debent, non perirent, & satisfactio de iniuria illa, contra quem essent. Causa legitima innovata, tenetur illi ad interesse canonici, & ad certam quantam ecclesia, superioris taxandam arbitrio. Vltimo reprobat consuetudinem in agere sanctorum, in dicta cessante spina & omnia suspendentur. Et statuit contrarium facientes graviter puniuntur. Ioan. And.

Idem. sicut in b. Vid. de rescript. in antiq. & l. non quod admodum ff. de iudic. Font.

Gregorius X. In generalis concilio Lug-

Si a canonici a divinis cessare voluerint, prout in ecclesiis aliquibus sibi ex consuetudine, vel aliis viciantur: antequam ad cessationem huiusmodi quocumque modo procedant, in instrumentis publicis, vel patentibus literis sigillorum b suorum, aut alterius authentici munimine roboratis, cessationis ipsius causam exprimentes & illud vel illas ei, contra quem cessare intendunt, assignent. Sicut, quod si hoc praetermissis cessaverint, vel causa, quam expresserint non fuerit inventa canonice & omnia de quibuscumque proventibus illius ecclesiae, in qua cessatum fuerit, cessationis tempore perceperint, restituant. Illa vero, quae pro eodem tempore debentur eidem, nullo modo percipient, sed ipsi ecclesiae cedent, ac nihilominus ei contra quem cessaverint, de damnis & iniuriis satisfacere tenebuntur. Si autem causa eadem canonice fuerit iudicata, is qui occasionem cessationi dederat, ad omne interesse dictis canonici, & ecclesiae, cui debitum officium eius est, culpa subtractum, ad certam quantitatem taxandam, & in divini cultus augmentum convertendam, superioris arbitrio condemnetur. Ceterum detestabile abusum horrendae inde votationis illorum, qui crucis, beatae Mariae virginis, aliorumque sanctorum imagines seu statuas irreverenti ausu tractantes, eas in aggravationem cessationis huiusmodi proferunt in terram, & urticis spinisque supponunt, penitus reprobantes, aliquid tale fieri de cetero distictius prohibemus: statuentes ut in eos, qui contra fecerint, ultro procedatur sententia: quae delinquentes sic puniat graviter, quod alios a similibus praesumptione compescat.

CAP. III.

Statuit Papa, quod habentes plures dignitates, vel alia beneficia curam animarum habentis, per ordinarios compellantur obsequere, intra tempus competentis superioris arbitrio statuum, dispensationes: quas si non obtulerint, penitus procedatur, ac si nullas haberent. Et si obtulerint, & sufficientes, non amplius molestentur, provisum in praedictis beneficiis, curae negotio animarum. Si autem dubitatur de dispensatione, ad sedem Apostolicam recurratur. Talibus plura similia beneficia obtinentibus, aliud non conferatur beneficium, nisi ostensa dispensatione sufficienti: & sine ista deinceps conferatur, si per dispensationem possunt illud cum alio retinere, vel si prius renunciaverint: aliter collatio facta non teneat. Ioan. And.

Idem.

Ordinarii & locorum subditos suos plures dignitates, vel ecclesias, quibus animarum cura imminet, obtinentes, seu personarum, aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura similis est annexa: distictius compellant dispensationes auctoritate, quantum huiusmodi ecclesias, personatus, seu dignitates canonice tenere se asserunt, intra tempus pro facti qualitate ipsorum ordinariarum moderandum arbitrio, exhibere. Quod si forte iusto impedimento cessante, nullam dispensationem infra idem tempus contigerit exhiberi: ecclesiae beneficia, personatus seu dignitates, quae sine dispensatione aliqua coopto illicite detineri consueverint, per eos ad quos eorum collatio pertinet, liberè personis idoneis conferantur.

Ceterum si dispensatio exhibita, sufficiens evidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficiis huiusmodi, quae canonice obtinet, molestetur. Provideat autem tamen ordinarius, qualiter necaminarum cura in eis-

a De materia huius c. vide citato in cap. quatuor. infr. eo. tit. & libr. b Vid. l. ad restituendum ff. de res. & l. fm. ff. de arb. ser. ac c. significatibus. infr. de app. Fon. c. Hoc decretum expressè innovat & confirmat sacrum Concil. Tridentin. sess. 7. de reform. cap. 1. d. alt. ista: providens tamen ordinarius tamen, ut eorum curam.

nam, vel offensam emendet, aliquatenus attendatur. Neque tunc etiam, si emendam inde habuerint, vel per eos ceteri, quò minus habeant competentem. Si autem permixtis servatis, capitulum, collegium, vel conventus alicuius ecclesie ad cessationem eandem duxerint procedendum: erunt intra unius mensis spacium pars ultra que, videlicet ii qui cessant, & illi etiam propter quom factum à divinis cessatur (nisi superveniente concordia inter eos, cessatio illa cesset) iter arripiant, per se, vel per procuratores idoneos, cum munimentis & actis ad negotium ipsum spectantibus, ad sedem Apostolicam veniendi: & continuatis diebus, quam cito commode poterint, se Apostolice conspectui representent: ut partibus presentibus, aut una presentia, altera non veniente vel mittente, examinato negotio apud sedem eandem, pars que culpabilis inventa fuerit in permixtis, præter alias penas à dictis canonibus infligatas, si Romano Pontifici videbitur expedire, pena decetente cognoscatur quantum excefferit, que cessationi facta rationabiliter causam dedit: vel que sine rationabili & manifesta causa cessavit. Patet insuper à divinis utilitate, supra scripta b tam in cessando, quam in veniendo sive mittendo ad sedem Apostolicam non servate non servetur cessatio: sed ea non obstantia (ut prius) in ipsa ecclesia celebretur.

CAF. IX.

Item p[ro]p[ter] constitutum de bonis dignitatum vel ecclesiis non vacantibus, non occupanda per eos, ad quos nullatenus, vel custodia pertinet: nisi de specialis iure ad ea competat, & contrafacientibus penas imponat. Secundo ostendit, de quibus bonis intelligatur, cum de specialis iure ad alios competat. Tertio docet, quia supra scripta, eadem de illis dicit non esse correctam. Ioan. Andr.

Idem.

Presenti prohibemus edito, ne Episcopi, vel eorum superiores aut Abbates, seu quivis alii, vel eorum inferiores, parochiani, aut ecclesiastice quæcumque persone, vacantibus dignitatibus, personaribus, prioratibus, vel ecclesiis quibuslibet, sibi subiectis, seu ad collationem, ordinationem, presentationem, vel custodiam pertinentibus, eorumdem bona (norieuribus eorum rectoribus, vel ministris) in ipsis inventa, si vacationis ipsorum tempore convenientia, que in utilitatem eorumdem expendi, vel futuris debent successoribus fideliter referant, occupent, aut in usus suos convertere quoquomodo presumant: Nisi de speciali privilegio, vel consuetudine iam præscripta legitime, seu alia causa rationabili, hoc eisdem competere dignoscatur.

Aliaque Episcopi & eorum superiores ab ingressu ecclesie, ceteri vero ab officio & beneficio tandiu eorum suspensio, quouque restitutionem fecerint de prædictis. Forto ubi ex privilegio vel consuetudine assent bona competere supradicta: hoc de illis bonis solum debet intelligi, que solutis debitis, si qua sunt, & iis, que fuerint necessaria pro servitoribus & ministris ac incumbendis oneribus usque ad novos reditus supportandis, congrue reservatis, ex ipsis reperta fuerint superesse. Sane constitutionem, quam superius specialiter edidimus, contra capitula, collegia, conventus seu singulares personas, bona cathedralium, vel regularium, aut collegiarum ecclesiarum vacantium occupantes, per constitutionem præsentem (quam in dignitatibus, personaribus, prioratibus, & ecclesiis alius locum habere censuimus) nonolum in aliquo derogari.

a. al. scriptis. b. al. supradicta.

DE MAIORITATE ET OBEDIENTIA.

TITVLVS XVII.

CAF. I.

Capitulum, vel is, ad quem administratio pertinet vacante sede, eos ab his, que ab ipso possit Episcopus si vocet, nisi à sede Apostolica id fuerit interdictum. Ioan. Andr.

Bonifacius VIII.

Episcopali sede vacante, potest capitulum, seu is ad quem Episcopalis iurisdicchio tunc temporis noscitur pertinere, iis, quibus possit Episcopus si vivere, ab excommunicationis sententia, siue juris, siue hominis fuerit, ab solutionis beneficio impartiri. Nisi ei fuerit à sed. Apoll. specialiter interdicta potestas.

DE PACTIS.

TITVLVS XVIII.

CAF. I.

Monachis habentes liberam à sede Apostolica sepulturam, si passim de non recipiendi aliquibus vel certis parochianis ecclesie alienis, servare compelluntur pactum: nec illos sepelire poterunt, nisi ea apud eos legitime separatis, cum per pactum privilegio renuncaverint. Ioan. Andr.

Bonifacius VIII.

Adum cum rectore parochialis ecclesie factum à vobis, ne aliquos vel certos ipsius ecclesie parochianos recipiat ad ecclesiasticam sepulturam, omnino servare debetis. Quamquam sepultura libera sit monasterio vestro ab Apostolica sede indulta: & illi apud vos elegerint sepeliri.

Cum per dictum pactum indulto huiusmodi derogetur.

CAF. II.

Patrum factum patri à filia dum tradebatur nuptus, quod dote contenta nullum habeat ad bona paterna regressum: si iuraverit id ipsa filia, omnino servare tenetur. Ioan. Andr.

Idem.

Vanus b pactum patri factum à filia dum nupti tradebatur, ut dote contenta nullum ad bona paterna regressum haberet, improbet lex civilis: si tamen iuramento nonny, nec dolo præfinito firmatum fuerit ab eadem, omnino servari debet. Cum non vergat in detrimentum salutis dispensandum, nec redundet in alterius detrimentum.

CAF. III.

Passa inita per fratres predicatores, vel minores vel alios mendicantes, cum rectoribus parochialium ecclesiarum super parochialibus iuribus, si facta sunt per priores vel guardianos de conventuum ipsorum locorum consensu, (loci auctoritas sed. Apostolica non intervenit, vel licentia prioris vel ministri generalis, aut magistri vel provincialis ministri, vel capituli provincialis) servanda sunt: dummodo alia sint licita & honesta. b. d. Ioan. Andr.

Idem.

Via ex eo, quod fratres predicatores, & minores, & alii mendicantes, compositiones & pacta cum prelati, capitulis, rectoribus & personis ecclesiarum, civitatum, castrorum, villarum & locorum, in quibus domus seu habitaciones eorum existunt, super iuribus parochialibus, vel aliis quibuscumque articulis ab eis vel eorum antecessoribus inita siue facta servare recusant, & ea eo prætextu infringere moluntur, quia magistri aut ministri, vel prioris generalium seu provin-

a. Vid. Antonium de Butris, cap. statim de translat. prelat. & Felinum in c. cum sit generale de foro compet. b. Vid. Mart. de Assuetis de cas. 202. Preparatum consil. 100. Hippolytum Marfilium singulari 673. incip. nonnulla de presertim. Alexan. consil. 12. lib. 2. & consil. 42. lib. 1. & Iafon. consil. 12. vol. 4.